

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2018. január 25.*

„Előzetes döntéshozatal – Az Európai Unió Alapjogi Chartája – 7. cikk – A magán- és a családi élet tiszteletben tartása – 2011/95/EU irányelv – A menekült jogállás vagy a kiegészítő védelmi jogállás nyújtásának feltételeire vonatkozó szabályok – A szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelem – 4. cikk – A tények és körülmények értékelése – Szakértői vélemény kérése – Pszichológiai tesztek”

A C-473/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) a Bírósághoz 2016. augusztus 29-én érkezett, 2016. augusztus 8-i határozatával terjesztett elő az

F

és

a **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök (előadó), J. Malenovský, M. Safjan, D. Šváby és M. Vilaras bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2017. július 13-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- F képviseletében Fazekas T. és Barcza-Szabó Z. B. ügyvédek,
- a magyar kormány képviseletében Fehér M. Z., Koós G. és Tátrai M. M., meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviseletében D. Colas, E. de Moustier és E. Armoët, meghatalmazotti minőségben,
- a holland kormány képviseletében M. Gijzen és M. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: magyar.

– az Európai Bizottság képviseletében M. Condou-Durande és Tokár A., meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2017. október 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 1. cikkének, valamint a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 337., 9. o.; helyesbítés: HL 2017. L 167., 58. o.) 4. cikkének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az F nigériai állampolgár és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (Magyarország, a továbbiakban: BÁH) között azon határozat tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amely elutasította az F által benyújtott menedékjog iránti kérelmet, és megállapította, hogy F vonatkozásában a visszaküldés tilalma nem áll fenn.

Jogi háttér

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény

- 3 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. tv.) 8. cikkének (1) bekezdése a következőt írja elő:
„Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.”

Az uniós jog

A 2005/85/EK irányelv

- 4 A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv (HL 2005. L 326., 36. o.; helyesbítés: HL 2006. L 236., 35. o.) 2. cikkének e) pontja a következőképpen rendelkezik:
„Ezen irányelv alkalmazásában:
[...]
e) »eljáró hatóság«: kvázi bírói testület vagy közigazgatási szerv, amely a tagállamban a menedékjog iránti kérelem megvizsgálására és annak tárgyában elsőfokú határozat meghozatalára illetékes, figyelemmel az I. mellékletben foglaltakra eljáró hatóság [helyesen: figyelemmel az I. mellékletben foglaltakra]”.

- 5 Ezen irányelv 4. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőképpen rendelkezik:
- „A tagállamok valamennyi eljárásra kijelölnek egy eljáró hatóságot, amely ezen irányelv rendelkezései [...] szerint felelős a kérelmek megfelelő elbírálásáért [helyesen: megvizsgálásáért].”
- 6 Az említett irányelv 8. cikkének (2) bekezdése kimondja:
- „A tagállamok biztosítják, hogy az eljáró hatóság a menedékjog iránti kérelmekről megfelelő vizsgálat után hozzon határozatot. [...]”
- 7 Ugyanezen irányelv 13. cikkének (3) bekezdése kimondja:
- „A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a személyes meghallgatásra olyan körülmények között kerüljön sor, amelyekben a kérelmezők átfogóan előadhatják kérelmük benyújtásának okait. Ennek érdekében a tagállamok:
- a) biztosítják, hogy a meghallgatást végző személy megfelelő felkészültséggel rendelkezzen a kérelem háttérében álló személyes és általános körülmények figyelembevételéhez, lehetőség szerint beleértve a kérelmező kulturális gyökereit vagy sérülékenységét is [...]”.
- 8 A 2005/85 irányelv 39. cikkének (1) és (2) bekezdése így szól:
- „(1) A tagállamok biztosítják a menedékkérők részére a bíróság vagy törvényszék előtti [helyesen: bíróság előtti] hatékony jogorvoslathoz való jogot az alábbiakkal szemben:
- a) a menedékjog iránti kérelem ügyében hozott határozat tárgyában, [...]
- [...]
- (2) A tagállamok meghatározzák a kérelmező által az (1) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jog gyakorlásához szükséges határidőket és egyéb szabályokat.”
- A 2011/95 irányelv*
- 9 A 2011/95 irányelv (30) preambulumbekkezdése a következőképpen szól:
- „Hasonlóképpen szükséges bevezetni a »meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás« miatti üldöztetés közös fogalmát. Egy meghatározott társadalmi csoport meghatározása céljából kellő figyelmet kell fordítani a kérelmező neméből fakadó szempontokra, ideértve a nemi identitást és szexuális irányultságot, ami kapcsolódhat bizonyos olyan jogi hagyományokhoz és szokásokhoz, amelyek például a nemi szervek megcsonkításához, kényszersterilizációhoz, illetve kényszerabortuszhoz vezethetnek, amennyiben azok kapcsolatban állnak a kérelmező üldöztetéstől való megalapozott félelmével.”
- 10 Ezen irányelv 4. cikke a következőket írja elő:
- „(1) A tagállamok a kérelmező kötelezettségének tekinthetik, hogy a lehető leggyorsabban bemutasson a nemzetközi védelem iránti kérelem megalapozásához szükséges valamennyi bizonyítékot. A kérelem szempontjából jelentőséggel bíró bizonyítékok értékelését – a kérelmező közreműködésével – a tagállam végzi.

(2) Az (1) bekezdésben említett bizonyítékok közé tartoznak a kérelmező által az alábbiak tekintetében szolgáltatott információk, valamint ezek alátámasztására a kérelmező birtokában lévő dokumentumok: a kérelmező életkora, háttere – ideértve az érintett hozzátartozókat is –, személyazonossága, állampolgársága(i), korábbi tartózkodási helye(i), illetve a korábbi tartózkodási helye(i) szerinti ország(ok), menedékjog iránt korábban benyújtott kérelmei, utazásának útvonala, úti okmányai, továbbá nemzetközi védelem iránti kérelmének indokai.

(3) A nemzetközi védelem iránti kérelem értékelése egyedi alapon, a következők figyelembevételével történik:

- a) a kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában a származási országra vonatkozó valamennyi releváns tény, ideértve a származási ország törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit [helyesen: törvényi és rendeleti rendelkezéseit], valamint azok alkalmazási módját is;
- b) a kérelmező releváns nyilatkozatai és az általa bemutatott dokumentumok, ideértve az arra vonatkozó információkat is, hogy a kérelmező üldöztetésnek vagy súlyos sérelemnek ki volt-e téve, illetve, hogy ezek veszélye fennáll-e;
- c) a kérelmező egyéni helyzete és személyes körülményei, ideértve az olyan tényezőket is, mint a háttér, nem és életkor, annak megállapítása érdekében, hogy a személyes körülményeit figyelembe véve a vele szemben elkövetett cselekmények vagy azon cselekmények, amelyeket vele szemben elkövethetnek, üldöztetésnek, illetve súlyos sérelemnek minősülnek-e;
- d) azon kérdés megválaszolása, hogy a kérelmező a származási ország elhagyása után végzett-e olyan tevékenységet, amelynek kizárólagos vagy legfőbb célja a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásához szükséges feltételek megteremtése volt, annak megállapítása érdekében, hogy e tevékenysége miatt az említett országba való visszatérése esetén a kérelmező vonatkozásában üldöztetés vagy súlyos sérelem veszélye fennállna-e;
- e) azon kérdés megválaszolása, hogy ésszerűen elvárható-e a kérelmezőtől, hogy egy olyan másik állam védelmét vegye igénybe, amelynek állampolgárságát megszerezheti.

[...]

(5) Amennyiben a tagállamok alkalmazzák az (1) bekezdés első mondatában említett elvet [helyesen: Amennyiben a tagállamok azon elvet alkalmazzák], amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a nemzetközi védelem iránti kérelmét, és amennyiben a kérelmező állításait nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezen állításokat nem kell bizonyítani [helyesen: amennyiben a kérelmező állításainak bizonyos részeit nem támasztják alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, úgy ezeket nem kell bizonyítani], amennyiben:

- a) a kérelmező láthatóan mindent megtett kérelmének alátámasztása érdekében;
- b) a kérelmező átadta a rendelkezésére álló valamennyi bizonyítékot [helyesen: valamennyi releváns bizonyítékot], és az egyéb jelentős, de hiányzó bizonyítékok vonatkozásában kielégítő magyarázatot adott;
- c) megállapítható, hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, és nem mondanak ellent a kérelmével kapcsolatban ismert általános és egyedi információknak;
- d) a kérelmező az első adandó alkalommal benyújtotta a nemzetközi védelem iránti kérelmét, kivéve, amennyiben alapos indokkal igazolni tudja ennek elmulasztását; és
- e) általánosságban megállapítható a kérelmező szavahihetősége.”

11 Az említett irányelv 10. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az üldöztetési okok értékelésekor a tagállamok a következőket veszik figyelembe:

[...]

d) valamely csoport különösen akkor minősül meghatározott társadalmi csoportnak, ha:

- a csoport tagjai veleszületett jellemzőkkel vagy meg nem változtatható közös háttérrel rendelkeznek, vagy olyan közös meggyőződésük, illetve jellemzőik vannak, amelyek olyannyira alapvetők az identitás, illetve lelkiismeret szempontjából, hogy az érintett személyeket nem lehetne azok feladására kényszeríteni, illetve
- a csoport az érintett országban egyértelműen elkülöníthető identitással rendelkezik, mivel a csoportot az azt körülvevő társadalom másként kezeli.

A származási ország körülményeitől függően meghatározott társadalmi csoportnak minősülhet az olyan csoport is, amely tagjainak közös jellemzője a szexuális irányultságon alapul. Nem tartoznak a szexuális irányultság fogalma alá az olyan cselekmények, amelyek a tagállamok nemzeti joga értelmében bűncselekménynek minősülnek. [...]

[...]

(2) Annak értékelésekor, hogy a kérelmező üldöztetéstől való félelme megalapozott-e, nincs jelentősége annak, hogy a kérelmező ténylegesen rendelkezik-e az üldöztetés alapjául szolgáló faji, vallási, nemzetiségi, társadalmi vagy politikai jellemzőkkel, amennyiben üldözője úgy tekinti, hogy rendelkezik e jellemzőkkel.”

12 Ugyanezen irányelv 39. cikke (1) bekezdésének első albekezdése kimondja:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az 1., 2., 4., 7., 8., 9., 10., 11., 16., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30., 31., 32., 33., 34. és 35. cikknek 2013. december 21-ig megfeleljenek. A tagállamok haladéktalanul megküldik a Bizottságnak e rendelkezések szövegét.”

13 A 2011/95 irányelv 40. cikke első bekezdésének szövege a következő:

„A 2004/83/EK irányelv az ezen irányelv hatálya alá tartozó tagállamok tekintetében 2013. december 21-én hatályát veszti [...].”

A 2013/32/EU irányelv

14 A nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról szóló, 2013. június 26-i 2013/32/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2013. L 180., 60. o.; helyesbítés: HL 2013. L 198., 50. o.) 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok valamennyi eljárásra kijelölnek egy eljáró hatóságot, amely ezen irányelv rendelkezései szerint felelős a kérelmek megfelelő vizsgálatáért. A tagállamok biztosítják, hogy a fenti hatóság megfelelő eszközökkel – ideértve kellő számú szakszeméllyel – rendelkezzen ahhoz, hogy ezen irányelvvel összhangban elláthassa feladatait.”

15 Ezen irányelv 10. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok biztosítják, hogy az eljáró hatóság a nemzetközi védelem iránti kérelmekről megfelelő vizsgálat után hozzon határozatot. E célból a tagállamok biztosítják, hogy:

[...]

d) a kérelmeket vizsgáló és azokról határozatot hozó személyzet kapjon lehetőséget arra, hogy szükség esetén szakértői tanácsot kérjenek olyan sajátos kérdésekben, mint például az egészségügyi, kulturális, vallási, gyermekeket és nemet érintő problémák.”

16 Az említett irányelv 15. cikkének (3) bekezdése értelmében:

„A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy a személyes meghallgatásra olyan körülmények között kerüljön sor, amelyekben a kérelmezők átfogóan előadhatják kérelmük benyújtásának okait. Ennek érdekében a tagállamok:

a) biztosítják, hogy a meghallgatást végző személy képes legyen a kérelem háttérében álló személyes és általános körülmények figyelembevételére, ideértve a kérelmező kulturális gyökereit, nemét, szexuális irányultságát, nemi azonosságát vagy kiszolgáltatott helyzetét is;

[...]”

17 Ugyanezen irányelv 46. cikkének (1) és (4) bekezdése így szól:

„(1) A tagállamok biztosítják a kérelmezők részére a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot az alábbiakkal szemben:

a) a nemzetközi védelem iránti kérelem ügyében hozott határozat tárgyában, beleértve, ha a határozat:
i. a menekült jogállás és/vagy kiegészítő védelmi jogállás tekintetében megalapozatlannak ítéli a kérelmet;

[...]

(4) A tagállamok meghatározzák a kérelmező által az (1) bekezdés szerinti hatékony jogorvoslathoz fűződő jog gyakorlásához szükséges észszerű határidőket és egyéb szabályokat. [...]

[...]”

18 A 2013/32 irányelv 51. cikkének (1) bekezdése előírja:

„A tagállamok hatályba léptetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az 1–30. cikknek, a 31. cikk (1), (2) és (6)–(9) bekezdésének, a 32–46. cikknek, a 49. és 50. cikknek és az I. mellékletnek 2015. július 20-ig megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul megküldik a Bizottságnak.”

19 Az ezen irányelv 52. cikkének első bekezdése a következőképpen szól:

„A tagállamok az 51. cikk (1) bekezdésében meghatározott törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket alkalmazzák a 2015. július 20-tól kezdve vagy annál korábban benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelmekre és nemzetközi védelem visszavonására irányuló eljárásokra. A 2015. július 20. előtt benyújtott kérelmekre és az említett időpont előtt kezdeményezett, a menekült jogállás visszavonására irányuló eljárásokra a 2005/85/EK irányelv szerint elfogadott törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések irányadók.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 20 F 2015 áprilisában menedékjog iránti kérelmet terjesztett elő a magyar hatóságok előtt.
- 21 E kérelem alátámasztása érdekében már a BÁH által lefolytatott első meghallgatáskor azt állította, hogy megalapozottan fél attól, hogy származási országában homoszexualitása miatt üldöztetésnek lenne kitéve.
- 22 A 2015. október 1-jei határozatával a BÁH elutasította az említett kérelmet. Ezzel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy F nyilatkozatai között nincsenek lényeges ellentmondások. Pszichológus szakértői véleménye alapján ugyanakkor megállapította F szavahihetőségének hiányát. E szakvélemény explorációs és személyiségvizsgálatot, valamint több személyiségtesztet tartalmazott, nevezetesen az „ember az esőben rajz” alapján végzett tesztet, továbbá Rorschach- és Szondi-tesztet, és arra következtetésre jutott, hogy a vizsgálatok eredményei nem igazolják F szexuális irányultságával kapcsolatos állítását.
- 23 F keresetet nyújtott be a BÁH határozata ellen a kérdést előterjesztő bírósághoz, és többek között azt állította, hogy a rajta elvégzett pszichológiai tesztek súlyosan sértik az alapvető jogait, és nem alkalmasak nemi orientációja valószínűsítésének értékelésére.
- 24 A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az alapügy felperese nem tudta konkrétan megjelölni, hogy e tesztek miként sértik a Chartában biztosított alapvető jogait. Azt is kifejti, hogy F-et nyilatkozata szerint semmilyen fizikai vizsgálatnak nem vetették alá, és pornográf tartalmú képet vagy videót sem kellett megnéznie.
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság által elrendelt bizonyításfelvételt követően az Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézet (Magyarország) szakértői véleményt készített, amelyből kiderül, hogy a menedékjog iránti kérelem vizsgálatára irányuló eljárás során alkalmazott módszerek nem sértik az emberi méltóságot, és „megfelelő exploráció mellett” alkalmasak lehetnek arra, hogy egy személy szexuális orientációját feltérképezzék, valamint adott esetben megkérdőjelezzék a személy ezzel kapcsolatos állításainak megalapozottságát. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy megítélése szerint kötik e jelentés következtetései.
- 26 E körülmények között a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Magyarország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Az Európai Unió Alapjogi Chartája 1. cikkének fényében úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelv 4. cikkét, hogy azzal nem ellentétes az LMBTI [leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális] menedékkérők vonatkozásában olyan projekciós személyiségteszteken alapuló igazságügyi pszichológus szakértői vélemény beszerzése és értékelése, melynek elvégzése során a menedékkérő szexuális szokásaira vonatkozóan kérdéseket nem tesznek fel, és a menedékkérőt fizikai vizsgálatnak sem vetik alá?
- 2) Amennyiben az 1. kérdésben említett szakvélemény bizonyítékként nem használható fel, abban az esetben úgy kell-e értelmezni a [2011/95] irányelvnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 1. cikkének fényében értelmezett 4. cikkét, hogy a szexuális irányultság miatti üldözöttség okán menedékkérelmet előterjesztő ezen állítása hitelességének szakértői módszerekkel történő vizsgálatára, függetlenül a szakértői módszer egyedi jellemzőitől, egyáltalán nincs lehetősége sem a nemzeti hatóságnak, sem a bíróságnak?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A második kérdéstről

- 27 A második kérdésével, amelyet elsőként kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/95 irányelv 4. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős hatóság, vagy adott esetben az e hatóság határozatával szemben indított kereset tárgyában eljáró bíróságok szakértői véleményt kérjenek a kérelmező állítólagos szexuális irányultságával kapcsolatos tények és körülmények értékelése keretében.
- 28 Ki kell emelni, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy által a szexuális irányultságával kapcsolatban tett nyilatkozatok – figyelembe véve a nemzetközi védelem iránti kérelmek sajátos összefüggéseit – a tények és a körülmények 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelésére irányuló eljárásnak csupán a kiindulópontját képezik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 49. pont).
- 29 Ebből következően, noha a nemzetközi védelmet kérelmező személynek kell meghatároznia ezen irányultságot, amely a magánszférájába tartozó körülménynek minősül, az említett irányultság miatti üldöztetéstől való félelmen alapuló nemzetközi védelem iránti kérelmek – ugyanúgy, mint a más üldöztetési okokon alapuló kérelmek – az ezen irányelv 4. cikke szerinti értékelési folyamat tárgyát képezhetik (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 52. pont).
- 30 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a szexuális irányultság olyan jellemző, amely lehetővé teszi valamely kérelmezőnek a 2011/95 irányelv 2. cikkének d) pontja értelmében vett meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása megállapítását, ha az azonos szexuális irányultságú tagokból álló személycsoportot az azt körülvevő társadalom „más”-ként kezeli (lásd ebben az értelemben: 2013. november 7-i X és társai ítélet, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 46. és 47. pont), amint azt egyébként ezen irányelv 10. cikke (1) bekezdésének d) pontja megerősíti.
- 31 Ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdéséből mindazonáltal az következik, hogy amikor a tagállamok azt értékelik, hogy a kérelmező üldöztetéstől való félelme megalapozott-e, nincs jelentősége annak, hogy ténylegesen rendelkezik-e az üldöztetés alapjául szolgáló, meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozással kapcsolatos jellemzőkkel, amennyiben üldözője úgy tekinti, hogy rendelkezik azokkal.
- 32 Ezért a szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelemmel indokolt, nemzetközi védelem iránti kérelem elbírása céljából nem mindig szükséges a kérelmező szexuális irányultságának hitelességét értékelni a tényeknek és a körülményeknek az említett irányelv 4. cikke szerinti értékelése keretében.
- 33 Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy a 2011/95 irányelv 4. cikkének (3) bekezdése felsorolja azokat a tényezőket, amelyeket az illetékes hatóságoknak figyelembe kell venniük a nemzetközi védelem iránti kérelem egyedi értékelése során, és hogy ezen irányelv 4. cikkének (5) bekezdése pontosítja azon feltételeket, amelyek fennállása esetén valamely tagállamnak – azon elvet alkalmazva, amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a kérelmét – úgy kell tekintenie, hogy a kérelmező állításainak bizonyos részeit nem kell bizonyítani. E feltételek között szerepel különösen az, hogy a kérelmező állításai logikailag összefüggőek és hihetőek, azok nem mondanak ellent a kérelmével kapcsolatban ismert általános és egyedi információknak, valamint azon körülmény, hogy általánosságban megállapítható a kérelmező szavahihetősége.

- 34 E tekintetben meg kell állapítani, hogy e rendelkezések nem korlátozzák azon eszközöket, amelyekkel e hatóságok rendelkezhetnek, és különösen nem zárják ki azt, hogy a tények és körülmények értékelésére irányuló folyamat keretében szakértői véleményt kérjenek abból a célból, hogy pontosabban határozzák meg a kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeit.
- 35 Ugyanakkor megállapítható, hogy a szakértői vélemény ennek keretében történő esetleges kérésére vonatkozó részletes szabályoknak meg kell felelniük az uniós jog más releváns rendelkezéseinek, különösen a Chartában biztosított alapvető jogoknak, úgymint a Charta 1. cikkében szereplő, az emberi méltóság tiszteletben tartásához való jognak, valamint a 7. cikke által biztosított, magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jognak (lásd ebben az értelemben: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 53. pont).
- 36 Habár a 2011/95 irányelv 4. cikkének rendelkezései minden nemzetközi védelem iránti kérelemre alkalmazandók, az e kérelmek alátámasztása érdekében hivatkozott üldöztetési okoktól függetlenül, az illetékes hatóságoknak a nyilatkozatok és a dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok értékelési módjait a nemzetközi védelem iránti kérelmek egyes kategóriáinak sajátosságaihoz kell igazítaniuk, tiszteletben tartva a Charta által biztosított jogokat (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 54. pont).
- 37 Nem zárható ki, hogy a nemzetközi védelmet kérelmező személy szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatai értékelésének sajátos összefüggései között a szakértői vélemények bizonyos formái hasznosnak bizonyulnak a tények és körülmények értékelése céljából, és elkészíthetők e kérelmező alapvető jogainak veszélyeztetése nélkül.
- 38 Így – amint azt a francia és a holland kormány kiemeli – a szakértő kirendelése lehetővé teheti különösen teljesebb körű információk beszerzését az azonos szexuális irányultságú személyek azon harmadik országbeli helyzetére vonatkozóan, ahonnan a kérelmező származik.
- 39 A 2013/32 irányelv 10. cikke (3) bekezdésének d) pontja – amelyet az irányelv 51. cikke (1) bekezdésének megfelelően legkésőbb 2015. július 20-ig kellett átültetni – egyébiránt kifejezetten előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a kérelmeket vizsgáló és azokról határozatot hozó személyzet kapjon lehetőséget arra, hogy szükség esetén szakértői tanácsot kérjen olyan sajátos kérdésekben, mint például a nemet érintő problémák, amelyek körébe tartoznak többek között a nemi identitással és szexuális irányultsággal kapcsolatos problémák, amint az a 2011/95 irányelv (30) preambulumbekzdéséből következik.
- 40 Mindemellett meg kell jegyezni, hogy egyrészt mind a 2005/85 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből és 8. cikkének (2) bekezdéséből, mind pedig a 2013/32 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből és 10. cikkének (3) bekezdéséből következik, hogy az eljáró hatóság felelős a kérelmek megfelelő vizsgálatáért, amely után meghozza e tárgyban a határozatát. Ezért kizárólag e hatóságok feladata az, hogy bírósági felülvizsgálat mellett elvégezzék a tények és körülmények 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelését (lásd ebben az értelemben: 2015. február 26-i Shepherd ítélet, C-472/13, EU:C:2015:117, 40. pont).
- 41 Másrészt ezen irányelv 4. cikkéből következik, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatának magában kell foglalnia e kérelem egyedi értékelését, és különösen figyelembe kell vennie a kérelemre vonatkozó határozat meghozatalának időpontjában az érintett származási országára vonatkozó valamennyi releváns tény, a releváns nyilatkozatait és az általa bemutatott dokumentumokat, valamint a kérelmező egyéni helyzetét és személyes körülményeit. Adott esetben az illetékes hatóságnak figyelembe kell vennie a bizonyítékok hiányára vonatkozó magyarázatokat, valamint a kérelmező általános hitelességét is (lásd analógia útján: 2015. február 26-i Shepherd ítélet, C-472/13, EU:C:2015:117, 26. pont; 2017. február 9-i M ítélet, C-560/14, EU:C:2017:101, 36. pont).

- 42 Ebből következik, hogy az eljáró hatóság nem alapíthatja határozatát kizárólag a szakértői vélemény következtetéseire, és hogy e hatóságot még kevésbé köthetik e következtetések a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése során.
- 43 Az eljáró hatóság által hozott, a nemzetközi védelem iránti kérelmet elutasító határozat ellen indított kereset tárgyában eljáró bíróság azon lehetőségét illetően, hogy szakértői véleményt kérjen, hozzá kell tenni, hogy a 2005/85 irányelv 39. cikkének (1) bekezdése és a 2013/32 irányelv 46. cikkének (1) bekezdése egyaránt anélkül írja elő, hogy a kérelmező a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való joggal rendelkezik e határozattal szemben, hogy konkrétan meghatározná azon bizonyításfelvételt, amelyet e bíróság jogosult elrendelni.
- 44 A 2005/85 irányelv 39. cikkének (2) bekezdése és a 2013/32 irányelv 46. cikkének (4) bekezdése emellett pontosítja, hogy a tagállamok feladata, hogy meghatározzák az ahhoz szükséges szabályokat, hogy a kérelmező gyakorolhassa a hatékony jogorvoslathoz fűződő jogát.
- 45 Noha e rendelkezések tehát nem zárják ki azt, hogy a bíróságok szakértői véleményt kérjenek az eljáró hatóság határozatának hatékony felülvizsgálata céljából, ugyanakkor – egyrészt a 2005/85 irányelv 39. cikke és a 2013/32 irányelv 46. cikke által a bíróságok számára biztosított különleges szerepre, másrészt a jelen ítélet 41. pontjában szereplő, a 2011/95 irányelv 4. cikkével kapcsolatos megfontolásokra tekintettel – az eljáró bíróság nem alapíthatja határozatát kizárólag a szakértői vélemény következtetéseire, és még kevésbé kötheti e bíróságot az e következtetésekből szereplő, a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatok értékelése.
- 46 E megfontolásokra tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/95 irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős hatóság, vagy adott esetben az e hatóság határozatával szemben indított kereset tárgyában eljáró bíróságok szakértői véleményt kérjenek a kérelmező állítólagos szexuális irányultságával kapcsolatos tények és körülmények értékelése keretében, amennyiben e szakértői vélemény részletes szabályai megfelelnek a Chartában biztosított alapvető jogoknak, az említett hatóság és e bíróságok nem kizárólag a szakértői vélemény következtetéseire alapítják határozatukat, továbbá e bíróságot és bíróságokat nem kötik e következtetések a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése során.

Az első kérdéstről

- 47 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a Charta fényében úgy kell-e értelmezni a 2011/95 irányelv 4. cikkét, hogy azzal ellentétes, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló, olyan pszichológiai szakértői véleményt készítsenek és használjanak fel a nemzetközi védelmet kérelmező személy állítólagos szexuális irányultsága valódiságának értékeléséhez, amely arra irányul, hogy projekciós személyiségtesztek alapján feltérképezze e kérelmező szexuális irányultságát.
- 48 A második kérdésre adott válaszból és a jelen ítélet 35. pontjában szereplő megfontolásokból következik, hogy jóllehet a 2011/95 irányelv 4. cikkével nem ellentétes, hogy az eljáró hatóság vagy az e hatóság határozatával szemben indított kereset tárgyában eljáró bíróságok az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben szakértői véleményt kérjenek, az ilyen szakvélemény kérésére vonatkozó részletes szabályoknak meg kell felelniük többek között a Chartában biztosított alapvető jogoknak.
- 49 A nemzetközi védelmet kérelmező személy szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése keretében az alapvető jogok közül különösen a Charta 7. cikkében biztosított, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog bír különös jelentőséggel (lásd ebben az értelemben: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 64. pont).

- 50 A 2011/95 irányelv 4. cikkét tehát a Charta 7. cikkének fényében kell értelmezni (lásd analógia útján: 2016. április 21-i Khachab ítélet, C-558/14, EU:C:2016:285, 28. pont).
- 51 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló pszichológiai szakértői véleményt az eljáró hatóság az érintett személy által indított, nemzetközi védelem iránti kérelem vizsgálatára irányuló eljárás keretében kéri.
- 52 Ebből következik, hogy e szakvélemény elkészítésére olyan összefüggések között kerül sor, amikor az a személy, akit arra hívtak fel, hogy projekciós személyiségteszteknek vesse alá magát, olyan helyzetben van, hogy a jövője nagymértékben attól függ, hogy e hatóság hogyan bírálja el a nemzetközi védelem iránti kérelmét, és annak esetleges megtagadása, hogy alávesse magát e teszteknek, fontos tényezőnek minősülhet, amelyre az említett hatóság támaszkodhat annak meghatározásakor, hogy e személy kellőképpen megindokolta-e ezen kérelmet.
- 53 Ezért még abban az esetben is, amikor az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény alapján szolgáló pszichológiai tesztek elvégzése formálisan az érintett személy hozzájárulásához van kötve, úgy kell tekinteni, hogy e hozzájárulás nem feltétlenül szabad, mivel *de facto* azon körülmények nyomásának van kitéve, amelyben a nemzetközi védelmet kérelmező személy van (lásd analógia útján: 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 66. pont).
- 54 E körülmények között – amint azt a főtanácsnok indítványának 43. pontjában megállapította – az alapügyben szereplőhöz hasonló pszichológiai szakértői vélemény elkészítése és felhasználása beavatkozást jelent e személy magánéletének tiszteletben tartásához való jogába.
- 55 A Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően a Chartában elismert jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az arányosság elvére figyelemmel e jogok és e szabadságok gyakorlásának korlátozására csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen, és ténylegesen az Európai Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.
- 56 Ami különösen a megállapított beavatkozás arányosságát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az arányosság elve megköveteli, hogy az elfogadott aktusok ne haladják meg a szóban forgó szabályozás által kitűzött jogszerű célok elérésére alkalmas és ahhoz szükséges mértéket, így a szabályozással okozott hátrányok nem lehetnek túlzottak az elérni kívánt célokhoz képest (lásd ebben az értelemben: 2005. március 10-i Tempelman és van Schaijk ítélet, C-96/03 és C-97/03, EU:C:2005:145, 47. pont; 2015. július 16-i CHEZ Razpredelenie Bulgaria ítélet, C-83/14, EU:C:2015:480, 123. pont; 2016. február 15-i N. ítélet, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 54. pont).
- 57 Ezen összefüggésben, jóllehet a kérelmező nemzetközi védelem iránti valódi igényeinek értékelését lehetővé tévő tényezők felkutatásával igazolható a magánéletébe való beavatkozás, az eljáró hatóság feladata, hogy a bíróság felülvizsgálata mellett értékelje azon pszichológiai szakértői vélemény e cél elérésére való alkalmasságát és ahhoz szükséges mértékét, amelyet kérni szándékozik vagy figyelembe kíván venni.
- 58 E tekintetben ki kell emelni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény alkalmassága csak akkor ismerhető el, ha az a nemzetközi tudományos közösség által elfogadott normákra tekintettel kellően megbízható módszereken és elveken alapul. Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy noha nem a Bíróság feladata, hogy e kérdésről határozzon, amely tényértékelésként a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik, az ilyen szakértői vélemény megbízhatóságát erősen vitatta a francia és a holland kormány, valamint a Bizottság.

- 59 Mindenesetre az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői véleménynek a kérelmező magánéletére gyakorolt hatása túlzottnak tűnik a kitűzött célhoz képest, mivel olyan súlyos beavatkozást jelent a magánélet tisztelgésben tartásához való jogba, amely nem tekinthető arányosnak azon előnyhöz képest, amellyel esetlegesen a tényeknek és a körülményeknek a 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelése járhat.
- 60 Ugyanis, először is, a nemzetközi védelmet kérelmező személy magánéletébe az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény elkészítése és felhasználása révén történő beavatkozás – annak jellegére és céljára tekintettel – különösen súlyos.
- 61 Az ilyen szakvélemény ugyanis azon alapul, hogy az érintett személy identitása egyik olyan lényeges elemének megállapítását célzó pszichológiai teszteknek veti alá magát, amely a magánszférájára vonatkozik, mivel az említett személy életének intim szférájával kapcsolatos (lásd ebben az értelemben: 2013. november 7-i X és társai ítélet, C-199/12–C-201/12, EU:C:2013:720, 46. pont; 2014. december 2-i A és társai ítélet, C-148/13–C-150/13, EU:C:2014:2406, 52. és 69. pont).
- 62 Az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény elkészítése és felhasználása révén történő beavatkozás súlyosságának értékelése tekintetében figyelembe kell venni a nemzetközi emberi jogi szabályoknak a szexuális irányultsággal és a nemi identitással kapcsolatban való alkalmazásáról szóló Yogyakarta alapelvek 18. elvét is, amelyre a francia és a holland kormány hivatkozott, és amely pontosítja többek között, hogy senki sem kényszeríthető pszichológiai vizsgálatra szexuális irányultsága vagy nemi identitása miatt.
- 63 A fentiek összevetéséből következik, hogy a magánéletbe az alapügyben szereplőhöz hasonló szakvélemény elkészítése és felhasználása révén történő beavatkozás súlyossága meghaladja azt, mint amivel a nemzetközi védelmet kérelmező személy szexuális irányultsága miatti üldöztetéstől való félelmével kapcsolatos nyilatkozatainak értékelése, vagy az e kérelmező szexuális irányultságának megállapításától eltérő célt szolgáló pszichológiai szakértői vélemény kérése jár.
- 64 Másodsorban emlékeztetni kell arra, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szakértői vélemény a tényeknek és körülményeknek a 2011/95 irányelv 4. cikke szerinti értékelése keretében illeszkedik.
- 65 Ezzel összefüggésben az ilyen szakvélemény nem tekinthető nélkülözhetetlennek ahhoz, hogy megerősítsék a nemzetközi védelmet kérelmező személy szexuális irányultságával kapcsolatos nyilatkozatait az ezen irányultság miatti üldöztetéstől való félelemmel indokolt nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálása céljából.
- 66 Ugyanis, egyrészt, az eljáró hatóság személyzete által végzett személyes meghallgatás hozzájárul e nyilatkozatok értékeléséhez, amennyiben a 2005/85 irányelv 13. cikke (3) bekezdésének a) pontja és a 2013/32 irányelv 15. cikke (3) bekezdésének a) pontja egyaránt előírja, hogy a tagállamok biztosítják, hogy a meghallgatást végző személy képes legyen a kérelem háttérében álló személyes körülmények figyelembevételére, és e körülményekbe beletartozik többek között a kérelmező szexuális irányultsága is.
- 67 Általánosabban, ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy a tagállamok kötelesek biztosítani, hogy az eljáró hatóság megfelelő eszközökkel – ideértve a kellő számú szakszemélyzetet – rendelkezzen ahhoz, hogy elláthassa feladatait. Következésképpen e hatóság személyzetének többek között megfelelő kompetenciákkal kell rendelkeznie a szexuális irányultság miatti üldöztetéstől való félelemmel indokolt nemzetközi védelem iránti kérelmek értékelésére.
- 68 Másrészt a 2011/95 irányelv 4. cikkének (5) bekezdéséből következik, hogy amennyiben a tagállamok azon elvet alkalmazzák, amely szerint a kérelmezőnek meg kell indokolnia a kérelmét, a kérelmező szexuális irányultságával kapcsolatos azon nyilatkozatait, amelyeket nem támasztanak alá dokumentumok vagy egyéb bizonyítékok, nem kell bizonyítani, amennyiben az e rendelkezésben

szereplő feltételek teljesülnek, azzal, hogy e feltételek többek között e nyilatkozatok logikailag összefüggő voltára és hihetőségére vonatkoznak, és semmiképpen nem utalnak szakértői vélemény elkészítésére vagy felhasználására.

- 69 Emellett, feltételezve akár, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló projektív személyiségteszteken alapuló szakértői vélemény hozzájárulhat az érintett személy szexuális irányultsága bizonyos mértékig megbízható módon történő meghatározásához, a kérdést előterjesztő bíróság kijelentéseiből kitűnik, hogy e szakértői vélemény következtetései mindössze arra alkalmasak, hogy feltérképezzék e szexuális irányultságot. E következtetések ezért mindenképpen megközelítő jellegűek, tehát csak korlátozott relevanciával bírnak a nemzetközi védelmet kérelmező személy nyilatkozatainak értékelése tekintetében, különösen akkor, ha – mint az alapügyben szereplőhöz hasonló ügyben – e nyilatkozatok ellentmondásmentesek.
- 70 E körülmények között az első kérdés megválaszolása céljából nem szükséges a 2011/95 irányelv 4. cikkét a Charta 1. cikkének fényében is értelmezni.
- 71 A fentiekből következően az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a Charta 7. cikke fényében úgy kell értelmezni a 2011/95 irányelv 4. cikkét, hogy azzal ellentétes, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló, olyan pszichológiai szakértői véleményt készítsenek és használjanak fel a nemzetközi védelmet kérelmező személy állítólagos szexuális irányultsága valódiságának értékeléséhez, amely arra irányul, hogy projekciós személyiségtesztek alapján feltérképezze e kérelmező szexuális irányultságát.

A költségekről

- 72 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról szóló, 2011. december 13-i 2011/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, hogy a nemzetközi védelem iránti kérelmek megvizsgálásáért felelős hatóság, vagy adott esetben az e hatóság határozatával szemben indított kereset tárgyában eljáró bíróságok szakértői véleményt kérjenek a kérelmező állítólagos szexuális irányultságával kapcsolatos tények és körülmények értékelése keretében, amennyiben e szakértői vélemény részletes szabályai megfelelnek az Európai Unió Alapjogi Chartájában biztosított alapvető jogoknak, az említett hatóság és e bíróságok nem kizárólag e szakvélemény következtetéseire alapítják határozatukat, továbbá e hatóságot és bíróságokat nem kötik e következtetések a kérelmező szexuális irányultságára vonatkozó nyilatkozatainak értékelése során.
- 2) Az Alapjogi Charta 7. cikke fényében úgy kell értelmezni a 2011/95 irányelv 4. cikkét, hogy azzal ellentétes, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló, olyan pszichológiai szakértői véleményt készítsenek és használjanak fel a nemzetközi védelmet kérelmező személy állítólagos szexuális irányultsága valódiságának értékeléséhez, amely arra irányul, hogy projekciós személyiségtesztek alapján feltérképezze e kérelmező szexuális irányultságát.

Bay Larsen

Malenovský

Safjan

Šváby

Vilaras

Kihirdetve Luxembourgban, a 2018. január 25-i nyilvános ülésen.

A. Calot Escobar
hivatalvezető

L. Bay Larsen
a harmadik tanács elnöke